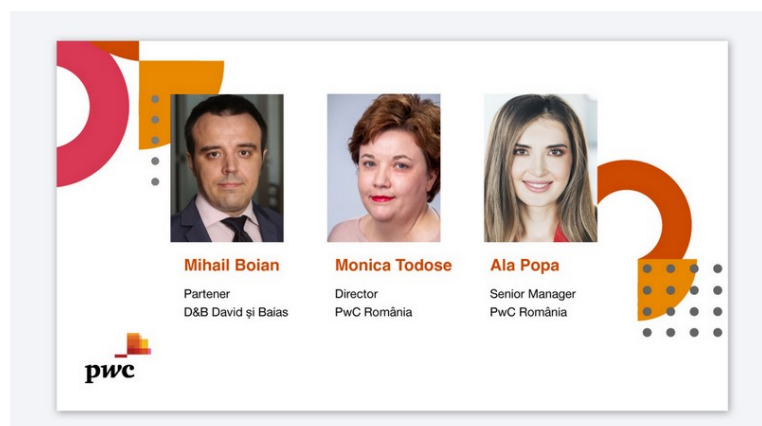

Și în acest an OCDE aduce noi campioni ai procedurilor amiabile. Noutatea consta în includerea APA în acest clasament. Cum sta România?

Clasamentul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) cu privire la procedurile amiabile, care a devenit deja tradițional, nu putea să lipsească nici în 2024. Astfel, în data de 15 noiembrie 2024, OCDE a publicat statisticile anuale privind procedurile amiabile (*Mutual Agreement Procedure - MAP*). Ca element de noutate, pentru prima dată, OCDE a colectat și publicat și statistici privind Acordurile de Preț în Avans (*Advanced Pricing Agreement - APA*), inclusiv în cazul României.

Reamintim că statisticile publicate de OCDE sunt rezultatul angajamentelor asumate de statele care au decis să implementeze standardul minim impus prin Acțiunea 14 „Eficientizarea mecanismelor de soluționare a disputelor” din cadrul planului de măsuri pentru Prevenirea erodării bazei impozabile și transferul profiturilor OCDE.

În acest an, statisticile publicate vizează procedurile amiabile derulate în 2023 în 140 jurisdicții, acoperind, astfel, majoritatea procedurilor amiabile existente la nivel global și cuprinzând atât informații legate de fiecare jurisdicție în parte, cât și informații agregate la nivel global.

În concret, o analiză a datelor publicate pentru 2023 releva următoarele aspecte:

- Pentru prima dată, numărul cazurilor MAP a scăzut cu 3,8%. Totodată, numărul de cereri de MAP cu privire la prețurile de transfer a scăzut cu 16%, în timp ce celelalte cazuri au crescut ușor cu 2,8%.
- Numărul de cazuri MAP soluționate a atins un record, cu o creștere cu 7,4% a cazurilor de prețuri de transfer și o creștere cu 15,8% în alte cazuri. Acest progres reflectă impactul creșterii personalului instruit în multe dintre autoritățile competente.
- Timpul mediu de soluționare pentru cazurile MAP a crescut la 27,3 luni, cazurile de prețuri de transfer fiind soluționate în medie în 32 de luni, iar altele în 23,4 luni. Această creștere se explică prin prioritizarea rezolvării cazurilor mai vechi.
- Aproximativ 74% din cazurile MAP din 2023 au ajuns la o rezoluție completă, în mod similar situației din 2022. Cu toate acestea, 4% dintre cazuri au fost închise fără acord, posibil din cauza închiderii cazurilor nerezolvate de lungă durată.

- Un nou punct de date din Statisticile MAP indica faptul ca 52% dintre cazurile MAP deschise au mai puțin de doi ani, în timp ce 24% depășesc patru ani, fiind subliniata necesitatea abordării și soluționării cazurilor mai vechi.
- Pentru prima data, 46 de jurisdicții cu programe bilaterale APA și-au raportat statisticile APA, arătând un total de peste 4000 de cazuri aflate în curs de soluționare, cu o rata medie de închidere de aproximativ 25% și o medie de 36,8 luni pentru a încheia un APA.

Figura 1. Total cazuri MAP 2023

În mod similar situației din ceilalți ani, am putea concluziona ca și în acest an, interesul contribuabililor pentru acest instrument alternativ de soluționare a disputelor fiscale este în continuare unul semnificativ și acesta devine un mecanism uzual de soluționare a litigiilor fiscale, alături de cele tradiționale. Totuși, deși sunt îmbunătățiri remarcabile ale ritmurilor de soluționare în anumite jurisdicții, autoritățile fiscale par să nu țina pasul cu aceste opțiuni ale contribuabililor.

În cazul procedurilor amiabile finalizate în anul 2023, 62% din acestea au fost încheiate printr-un acord amiabil care a rezolvat pe deplin dubla impunere (cu 3% mai mult decât în 2022), iar în 9% din cazuri (mai puțin cu 1% decât în 2022), statele au oferit soluții unilaterale de eliminare a dublei impunerii.

Figura 2. Cazuri MAP încheiate - soluții

Durata medie de soluționare a cererilor nu s-a îmbunătățit semnificativ în cazurile ce implica prețuri de transfer – 32 de luni în 2023, comparativ cu 28.9 de luni în 2020 – iar în celelalte cazuri, durata medie chiar a crescut – 23 de luni în 2023, comparativ cu 22 luni în 2022.

Am putea concluziona ca statele prefera, în continuare, să soluționeze disputele fiscale prin colaborare și negociere (62%) și nu prin emiterea unor soluții unilaterale (9%), importanta din aceasta perspectiva fiind creșterea (chiar dacă nu considerabilă) a numărului de cazuri soluționate printr-un acord amiabil.

În cazul acordurilor de preț în avans, la începutul anului 2023, au existat 3919 cazuri și au fost depuse 1136 de APA pe parcursul perioadei. Totodată, 860 de cazuri au fost soluționate, 15 respinse și 100 au fost închise din alte motive. Astfel, la finalul anului 2023, au fost înregistrate 4080 de cazuri.

Figura 3. Total cazuri APA 2023

Premiile MAP și APA 2023

Sunt pastrate și în acest an cele 5 categorii de jurizare a progresului, după cum urmează:

1. Durata medie pentru închiderea cazurilor MAP

- În materia prețurilor de transfer, câștigătoare este Olanda care a înregistrat mai mult de 50 de cazuri închise, cu o durată medie de 22 de luni pentru soluționarea procedurilor amiabile;
- În celelalte tipuri de spețe, Australia ocupa primul loc în clasament, cu o durată medie de soluționare de 7 luni.

2. „Vârsta” cazurilor – țara cu cele mai puține cazuri primite înainte de 2016, ramase încă în lucru la finalul anului 2023 ramâne și în acest an Canada, cu un procent de doar 1.12%.

3. Managementul cazurilor:

- În categoria jurisdicțiilor care gestionau peste 100 de cazuri la finalul anului 2023, Olanda ocupa primul loc, având o rată de închidere a cazurilor de aproximativ 52%.
- În categoria jurisdicțiilor care gestionau între 20 și 100 de cazuri la finalul anului 2023, Norvegia ocupa primul loc, având o rată de închidere a cazurilor de aproximativ 54%.

4. Cooperare:

- În materia prețurilor de transfer, Franța și Canada sunt cele două țări între care a existat cea mai eficientă cooperare în 2023, acestea ajungând la un acord amiabil în 96% din cazuri;
- În celelalte materii, primul loc este ocupat de Austria și Elveția, acestea ajungând la un acord amiabil în

aproape 83% cazuri.

5. Cea mai progresiva jurisdicție – țara ce a înregistrat cea mai mare creștere în numărul cazurilor (atât din prețuri de transfer, cât și alte cazuri) închise prin acord amiabil sau soluție unilaterală în 2023 este Franța, cu o creștere de 212 de cazuri închise față de anul trecut (137 dintre acestea fiind de prețuri de transfer, 75 – alte cazuri).

6. APA - Focus în soluționarea dublei impuneri- țara cel mai mare număr de cereri de APA (inițiate sau soluționate în 2023) a (comparativ cu cererile de inițiere MAP) în materie de prețuri de transfer în 2023 este Japonia cu o rată de 84.7%, urmata de Singapore (66,1%), respectiv Coreea de Sud (63,9%)

Care este poziția României în statistici?

Dupa cum se poate lesne observa, România nu se afla pe niciunul dintre aceste clasamente, țara noastră fiind, în continuare, la început de drum atât în ceea ce privește numărul cazurilor de MAP, cât și expunerea la o cauzistica diversificată. Numărul inspecțiilor fiscale care vizează prețurile de transfer a stagnat în ultimul an, iar aceasta, coroborat cu faptul că România nu are, în continuare, nicio procedură amiabilă soluționată pe fond la acest moment, conform datelor OCDE, a condus cel mai probabil la acest rezultat menționat de statistici. Astfel, statisticile arată că numărul societăților afectate de dubla impunere care recurg la MAP este relativ constant, nefiind înregistrat un trend crescător.

Mai exact, la începutul anului 2023 erau pe rol 40 cazuri de proceduri amiabile ce vizează prețuri de transfer (7 alte spețe). Dintre acestea, în 2023 a fost inițiat doar un singur caz de procedură amiabilă ce vizează prețuri de transfer și 7 au fost soluționate, iar pe alte spețe nu a fost inițiat și nici soluționat nici un caz în 2023.. Acest fapt indică că percepția mediului de afaceri cu privire la funcționarea eficientă a acestui instrument nu s-a schimbat în 2023, MAP fiind utilizat la o scară relativ redusă, însă cert este faptul că se păstrează interesul pentru acest instrument alternativ de soluționare a disputelor fiscale. Astfel, credem că acest mecanism de soluționare alternativă a disputelor fiscale are un mare potențial de creștere dacă va fi însoțit de măsuri decisive din partea autorităților române pentru revitalizarea și popularizarea acestui mecanism.

În acest context, numărul limitat de proceduri amiabile inițiate în România pare să fie, cel mai probabil, și o consecință, pe de o parte, a numărului relativ redus de soluții emise de autoritatea competentă română în privința acestui instrument, prin comparație cu alte state participante la aceste statistici. Pe de altă parte, accesarea limitată se datorează necunoașterii, în rândul contribuabililor, a modului de funcționare a acestui mecanism de evitare a dublei impuneri, respectiv a avantajelor și dezavantajelor pe care le presupune, în contextul în care și vizibilitatea asupra acestui mecanism, la nivelul autorităților fiscale, continuă să fie una relativ scăzută.

Conform statisticilor, principalii parteneri ai României în procedurile amiabile sunt Germania și Austria . În ceea ce privește APA, România a raportat un număr de 23 de cazuri aflate pe rol la începutul anului 2023 și 28 de APA deschise la finalul anului 2023. Din totalul cazuri de APA raportate, 6 APA au fost soluționate prin emitere și doar un APA a fost respins. Interesul contribuabililor pentru acest instrument de conformare voluntară pare să fie unul crescut, dat fiind și faptul că, la nivelul anului 2023, au fost inițiate 12 cereri noi de emitere de APA.

Concluzii

Statisticile OCDE 2023 releva menținerea la un nivel înalt a interesului statelor membre OCDE pentru utilizarea procedurilor amiabile ca instrument alternativ pentru soluționarea disputelor fiscale, în condițiile în care numărul disputelor transfrontaliere este în continuare creștere.

Această tendință pare să prinda contur și în România, în condițiile în care, chiar dacă nu am înregistrat o creștere a numărului de cazurile MAP depuse de contribuabilii români, totuși există indicii clare cu privire la derularea către autoritatea competentă română de discuții cu celelalte autorități competente, solicitări de informații suplimentare și interacțiuni cu părțile implicate.

Astfel, în contextul aderării României la OCDE și al necesității de conformare la standardele minime de aderare impuse de către această organizație, soluționarea MAP pare să devină o prioritate pentru ANAF iar în perioada 2024-2025, preconizăm ca România să aibă un program MAP funcțional din perspectiva cerințelor OCDE, dar și așteptărilor și nevoilor contribuabililor români.

Trebuie spus, însă, că în ultimele luni ale 2024 s-a înregistrat o creștere semnificativă a controalelor fiscale în materia prețurilor de transfer, (inclusiv din zona antifraudei fiscale) astfel încât ne așteptăm ca în 2025 să fie dispuse ajustări de prețuri de transfer care să genereze mai multe situații de dubla impunere la nivel de grupuri de societăți și, deci, care să conducă la o creștere a cererilor de inițiere a unor proceduri amiabile.

În aceste condiții, față de tendințele globale mai sus descrise, față de intensificarea inspecțiilor fiscale în special în materia prețurilor de transfer și față de avantajele clare pe care acest mecanism de evitare a dublei impuneri l-ar aduce contribuabililor români (mai ales în rândul companiilor europene afectate de dubla impunere), este binevenită revigorarea instituției procedurii amiabile și creșterea dinamicii de colaborare și interacțiune a autorităților române cu contribuabilii implicați, precum și cu autoritățile competente din alte state.

În ceea ce privește activitatea de emitere a APA, Agenția Națională de Administrare Fiscală a fost activă în anul 2023, emițând acorduri de preț în avans iar interesul societăților pentru acest program este unul crescut, dat fiind numărul mare de noi cereri de APA depuse la ANAF.